Rok XVIII. **Nr. 13.**

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 29. czerwca 1914.

L. 6901/III.

Okólnik

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich szkół średnich, liceów żeńskich i seminaryów nauczycielskich, w sprawie abituryentów (abituryentek) składających uzupełniający egzamin dojrzałości w seminaryach nauczycielskich.

W myśl § 90. statutu organizacyjnego seminaryów nauczycielskich mają abituryenci (abituryentki), którzy uzyskali świadectwo dojrzałości w gimnazyum, szkole realnej lub w liceum żeńskiem, a pragną uzyskać świadectwo dojrzałości w seminaryum nauczycielskiem, zdawać egzamin tylko z tych przedmiotów, których nie uczono jako przedmiotów obowiązkowych w najwyższych klasach dotyczącej szkoły średniej względnie liceum żeńskiego.

Ponieważ w niektórych wymienionych zakładach przedmioty wymagane przy egzaminie dojrzałości w seminaryach są przedmiotami względnie obowiązkowymi, przeto oznajmia się, że ulgi zawarte w § 90. statutu nie dotyczą przedmiotów względnie obowiązkowych i że z takich przedmiotów należy kandydatów względnie kandydatki bezwarunkowo egzaminować.

Przedmioty względnie obowiązkowe winny być w świadectwach kursowych jako takie wyraźnie oznaczone.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 16. czerwca 1914.

Za c. k. Namiestnika

Dembowski.

L. 6195/III.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej w sprawie urządzenia kursu rolniczego dla nauczycieli szkół ludowych.

C. k. Rada szkolna krajowa zamierza za zgodą Wydziału krajowego urządzić w akademii rolniczej w Dublanach całoroczny kurs nauki gospodarstwa wiejskiego dla dwudziestu nauczycieli szkół ludowych, chcących się wykształcić na kierowników dopełniających kursów rolniczych, ustanowionych przy szkołach ludowych w myśl art. 20. ustawy z dnia 23. maja 1895 Dz. u. kr. Nr. 57.

Kurs ten rozpocząłby się dnia 15. października b. r.

Nauczyciele przyjęci na kurs otrzymają na czas jego trwania urlop, a nadto przyznane im będą stypendya płatne w miesięcznych ratach po 50 K, tudzież koszta podróży.

Obowiązkiem stypendystów będzie uczęszczać regularnie na urządzoną dla nich na tym kursie naukę teoretyczną i praktyczną, składać kollokwia z udzielanych na kursie przedmiotów, przysłuchiwać się w charakterze hospitantów nauce udzielanej uczniom niższej szkoły rolniczej, a zarazem brać udział we wszystkich ćwiczeniach praktycznych, które kierownictwo kursu dla nich urządzi.

Również obowiązani będą stypendyści po ukończeniu kursu poddać się specyalnemu egzaminowi z nauki gospodarstwa wiejskiego po myśli art. V. punkt 2. przepisów egzaminacyjnych, wydanych na podstawie upoważnienia J. E. Pana Ministra Wyznań i Oświaty z dnia 12. stycznia 1909 l. 41.831.

O przyjęcie na ten kurs mogą ubiegać się nauczyciele, którzy po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego do szkół ludowych byli czynni w szkołach ludowych wiejskich co najmniej trzy lata na samodzielnem stanowisku, a przez troskliwe pielęgnowanie ogrodu lub pola szkolnego okazali osobliwsze zamiłowanie do ogrodnictwa i rolnictwa.

Podania o przyjęcie na kurs należy wnosić do c. k. Rady szkolnej krajowej najpóźniej do 25. sierpnia b. r. za pośrednictwem przełożonej c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Do podania należy dołączyć: 1) świadectwo dojrzałości, 2) patent kwalifikacyjny, 3) tabelę kwalifikacyjną wypełnioną należycie we wszystkich rubrykach i zawierającą także dokładne szczegóły tak co do całego przebiegu dotychczasowej służby nauczycielskiej jak i co do stosunków

rodzinnych, a w szczególności, czy petent ma na swem utrzymaniu rodzinę, względnie ile osób.

Nadto należy dołączyć deklaracyę, że kandydat, w razie przyjęcia na kurs, obowiązuje się po jego ukończeniu poddać się egzaminowi kwalifikacyjnemu z nauki gospodarstwa wiejskiego i na każde wezwanie c. k. Rady szkolnej krajowej objąć obowiązki nauczycielskie w szkole ludowej połączonej z dopełniającym kursem rolniczym, która mu będzie wskazaną.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 17. czerwca 1914.

Za c k. Namiestnika
Dembowski.

L. 7021/III.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do wszystkich c. k. Rad szkolnych okręgowych, Dyrekcyi c. k. Komisyi egzaminacyjnych dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych i wydziałowych i do Zarządów szkół ludowych, w sprawie terminu wnoszenia podań o przypuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli (nauczycielek) szkół ludowych pospolitych i wydziałowych rozpoczynają się po myśli art. I. punkt 3. przepisów egzaminacyjnych w dwóch stałych terminach każdego roku, t. j. w miesiącu lutym i październiku. Mimo że terminy te są stałe, nauczyciele (nauczycielki) pragnący uzyskać przypuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego, wstrzymują się zazwyczaj z wniesieniem przepisanej prośby aż do chwili, gdy Dyrekcye Komisyi egzaminacyjnych ogłoszą w Dziennikach termin szczegółowy, t. j. dzień rozpoczęcia egzaminu.

Podania wniesione za pośrednictwem przepisanej władzy szkolnej wymagają niejednokrotnie uzupełnienia, a zdarza się też często, że okręgowi inspektorowie szkolni są zmuszeni jeszcze przed wypełnieniem tabel kwalifikacyjnych petentów odbyć specyalną wizytacyę szkoły, zwłaszcza jeżeli idzie o nauczyciela (nauczycielkę), który przeniósł się świeżo do odnośnego okręgu. Wskutek tego podania petentów nadchodzą do Dyrekcyi Komisyi egzaminacyjnych częstokroć już po upływie wyznaczonego terminu, a czasem nawet już po rozpoczęciu egzaminu pisemnego, co wy-

wołuje liczne trudności dla władz szkolnych lub też staje się powodem przykrego zawodu dla osób interesowanych.

Ażeby zapobiedz na przyszłość podobnym niedogodnościom postanawia c. k. Rada szkolna krajowa co następuje:

Nauczyciele (nauczycielki) zamierzający przystąpić do egzaminu kwalifikacyjnego do szkół ludowych pospolitych względnie wydziałowych, winni — nie wyczekując ogłoszenia terminu egzaminu przez Dyrekcye Komisyi egzaminacyjnych — wnosić podania należycie udokumentowane tak wcześnie, aby najpóźniej do 10. września względnie do 10. stycznia weszły do protokołu podawczego właściwej c. k. Rady szkolnej okręgowej. C. k. okręgowi inspektorowie szkolni mają bezzwłocznie zbadać przedłożone podania, zażądać od petentów uzupełnienia brakujących ewentualnie dokumentów i po zaopatrzeniu podań w konkomitacyę wymaganą przepisami egzaminacyjnymi, za pośrednictwem swej Rady szkolnej okręgowej najpóźniej do 25. września, względnie 25. stycznia, przedłożyć je właściwej Dyrekcyi Komisyi egzaminacyjnej dla szkół ludowych pospolitych, względnie — o ile petenci ubiegają się o przypuszczenie do egzaminu wydziałowego — c. k. Radzie szkolnej krajowej. Podania, które wpłyną do Dyrekcyi Komisyi egzaminacyjnych, względnie do protokołu c. k. Rady szkolnej krajowej po 25. września lub po 25. stycznia, będą bezwarunkowo załatwiane odmownie, chociażby petenci posiadali warunki wymagane do przypuszczenia do egzaminu kwalifikacyjnego.

Termin ten dotyczy także kandydatów (kandydatek), którzy ukończywszy studya na uniwersytecie lub w szkole politechnicznej, starają się po myśli § 16. ustawy z dnia 12. czerwca 1907 Dz. u. kr. Nr. 101 o przypuszczenie do egzaminu wydziałowego; tacy kandydaci — o ile nie pełnią obowiązków nauczycielskich — mają wnosić swe podania bezpośrednio do c. k. Rady szkolnej krajowej.

Dyrekcye c. k. Komisyi egzaminacyjnych mają bezzwłocznie po otrzymaniu podań i zbadaniu ich zawiadomić petentów o decyzyi co do przypuszczenia do egzaminu kwalifikacyjnego.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 19. czerwca 1914.

Za c. k. Namiestnika

Dembowski.

Organizacya szkół.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 30. maja b. r. L. 23.959 rozszerzył nadane prywatnemu miejskiemu gimnazyum realnemu w Leżajsku prawo publiczności na rok szkolny 1914/15.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty nadał prawo publiczności:

reskryptem z dnia 4. czerwca b. r. L. 23.967 klasom I. do III. prywatnego gimnazyum realnego w Nisku na rok szkolny 1914/15;

reskryptem z dnia 5. czerwca b. r. L. 24.258 klasom I. do V. prywatnego gimnazyum z polskim językiem wykładowym w Horodence na rok szkolny 1913/14;

reskryptem z dnia 10. czerwca br. l. 25.093 prywatnemu gimnazyum z polskim językiem wykładowym Towarzystwa szkoły średniej w Zbarażu, na lata szkolne 1913/14 i 1914/15;

reskryptem z dnia 10. czerwca b. r. L. 25.305 klasom I. do IV. prywatnego gimnazyum realnego w Skałacie na rok szkolny 1913/14;

reskryptem z dnia 10. czerwca b. r. L. 25.310 klasom I. do IV. prywatnego gimnazyum miejskiego w Kutach na rok szkolny 1913/14;

reskryptem z dnia 20. czerwca b. r. L. 26.462 klasom I. i II. prywatnego miejskiego gimnazyum realnego i klasom III. do VI. prywatnego gimnazyum z polskim językiem wykładowym w Jaworowie na rok szkolny 1913/14.

J. E. Pan Minister robót publicznych reskryptem z dnia 10. czerwca b. r. L. 34.237 nadał prawo publiczności miejskiej szkole przemysłowej żeńskiej w Krakowie.

Konkursa.

a) *ogłoszone po raz pierwszy:*

L. 890. Celem stałego obsadzenia posad nauczycielskich ogłasza c. k. Rada szkolna okręgowa w Husiatynie niniejszem konkurs.

A) Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w 5-klasowej szkole męskiej w Kopyczyńcach, z obowiązkiem udzielania nauki religii w 6-klasowej szkole żeńskiej w Kopyczyńcach.

2. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w 5-klasowej szkole męskiej w Kopyczyńcach, z obowiązkiem udzielania nauki religii w 6-klasowej szkole żeńskiej w Kopyczyńcach.

3. Na posadę nauczyciela 5-klasowej szkoły męskiej w Husiatynie, z zastrzeżeniem pierwszeństwa kompetentom z kwalifikacyą do szkół wydziałowych z grupy II.

4. Na posadę nauczyciela 5-klasowej szkoły męskiej w Kopyczyńcach, z zastrzeżeniem pierwszeństwa kompetentom z kwalifikacyą do szkół wydziałowych z grupy I.

B) Z poborami IV. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w 4-klasowej szkole męskiej w Chorostkowie, z obowiązkiem udzielania nauki religii w 4-klasowej szkole żeńskiej w Chorostkowie.

2. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w 4-klasowej szkole męskiej w Chorostkowie, z obowiązkiem udzielania nauki religii w 4-klasowej szkole żeńskiej w Chorostkowie.

3. Na trzy posady nauczycieli 4 klasowej szkoły męskiej w Chorostkowie.

4. Na posadę nauczyciela (lki) 4-klasowej szkoły w Horodnicy.

5. Na posady nauczycieli kierujących 2-klasowych szkół w Czabarówce, Hadyńkowcach i Niżborgu starym.

6. Na posady nauczycieli (lek) 2 klasowych szkół w Hadyńkowcach, Krzyweńkiem i Wasylkowcach.

7. Na posadę nauczyciela 1-klasowej szkoły w Siekierzyńcach.

O posady nauczycieli religii ubiegać się mogą kanonicznie ordynowani kapłani świeccy lub zakonni; posad katechetów nie można zajmować równocześnie z posadą duszpasterską.

W Husiatynie, Kopyczyńcach, Chorostkowie i Czabarówce językiem wykładowym jest język polski, w innych szkołach ruski.

Od kompetentów o posady w Chorostkowie i Horodnicy wymaga się uzdolnienia do udzielania nauki języka niemieckiego.

O jedną z posad w Chorostkowie będą mieli pierwszeństwo kandydaci, którzy wykażą się uzdolnieniem do prowadzenia kursu rolniczego.

Podania udokumentowane należy wnosić, osobno o każdą posadę, za pośrednictwem przełożonej władzy do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Husiatynie w terminie do 15. sierpnia 1914.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej

Husiatyn, dnia 22. maja 1914.

L. 1427. C. k. Rada szkolna okręgowa w Brodach ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich:

A) Z poborami II. klasy płac:

Na posadę dyrektora 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej połączonej z 4-klasową pospolitą w Brodach. Od kompetentów wymaga się kwalifikacyi do szkół wydziałowych.

B) Z poborami IV. klasy płac:

Na posadę nauczyciela 1-klasowej szkoły w Czechach.

W szkole w Brodach jest język wykładowy polski, w Czechach ruski.

Podania udokumentowane należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Brodach w terminie do 15. sierpnia b. r.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Brody, dnia 15. czerwca 1914.

L. 1501. C. k. Rada szkolna okręgowa w Przeworsku ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich:

A) Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w 5-klasowej szkole mieszanej w Kańczudze, z obowiązkiem nauczania religii w 1-klasowej szkole ludowej w Siedleczce.

O tę posadę mogą ubiegać się tylko kanonicznie ordynowani kapłani świeccy lub zakonni; posady katechety nie można zajmować równocześnie z posadą duszpasterską.

B) Z poborami IV. klasy płac:

2. Na posadę nauczyciela kierującego i na dwie posady nauczycieli(lek) 4-klasowej szkoły w Grzęsce.

3. Na posady nauczycieli kierujących 2-klasowych szkół w Gorzycach, Hucisku jawornickiem, Świętoniowej i Ubieszynie.

4. Na posady nauczycieli(lek) 2-klasowych szkół w Gorzycach, w Hucisku jawornickiem, Świętoniowej i Ubieszynie.

5. Na posady nauczycieli 1-klasowych szkół w Białobokach i w Chałupkach.

Kompetenci o te posady mają się wykazać kwalifikacyą nauczycielską dla szkół ludowych, a o posady w Grzęsce ponadto uzdolnieniem do nauczania języka niemieckiego.

We wszystkich szkołach językiem wykładowym jest język polski.

Podania zaopatrzone we wszystkie dokumenta służbowe a nadto u nauczycieli stałych w dekret policzalności lat służby do emerytury, u nauczycieli tymczasowych w dokładny wykaz lat służby, oraz w należycie wypełnioną tabelę kwalifikacyjną, należy wnosić za pośrednictwem przełożonej władzy do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Przeworsku do dnia 15. sierpnia 1914.

Kompetenci ubiegający się o kilka posad mają wnieść o każdą posadę osobne podanie i zaopatrzyć je w tabelę kwalifikacyjną i wykaz lat służby.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Przeworsk, dnia 15. czerwca 1914.

Ogłoszenia co do posad

dla nauczycieli tymczasowych w szkołach ludowych.

a) ogłoszone po raz pierwszy:

L. 1945. C. k. Rada szkolna okręgowa w Żydaczowie zawiadamia, że z początkiem roku szkolnego 1914/15 nie będzie żadnej wolnej posady dla tymczasowego nauczyciela (nauczycielki) w okręgu żydaczowskim, skutkiem czego wszelkie podania o posady będą zwracane bez skutku.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Żydaczów, dnia 21. czerwca 1914.

L. 1341. W okręgu łańcuckim nie będzie z początkiem roku szkolnego 1914/15 wolnych posad dla tymczasowych nauczycieli i nauczycielek.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Łańcut, dnia 22. czerwca 1914.

Konkursa.

b) *ogłoszone po raz drugi:*

L. 2368. C. k. Rada szkolna okręgowa w Bóbrce ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia następujących posad nauczycielskich.

Z poborami III. klasy płac:

1. Na posadę nauczyciela religii rzymsko-katolickiej i grecko-katolickiej w 5-klasowej szkole męskiej w Chodorowie z obowiązkiem nauczania religii także w miejscowej 5-klasowej szkole żeńskiej.

Z poborami IV. klasy płac:

2. Na posadę nauczyciela religii grecko-katolickiej w 5-klasowej szkole mieszanej w Brzozdowcach, z obowiązkiem nauczania religii także w innych szkołach ludowych położonych w parafii.
3. Na trzy posady nauczycieli (lek) 5-klasowej szkoły mieszanej w Brzozdowcach. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egzaminem wydziałowym.
4. Na posady nauczycieli 4-klasowych szkół w Dźwinogrodzie, Romanowie i Strzeliskach nowych.
5. Na posadę nauczyciela kierującego 2-klasowej szkoły w Suchrowie.
6. Na posady nauczycieli (lek) 2-klasowych szkół w Demidowie i Dulibach.
7. Na posady nauczycieli 1-klasowych szkół w Łuczanach i Trybuchowcach.

O posady nauczycieli religii mogą kompetować tylko kapłani świeccy lub zakonni kanonicznie ordynowani, którzy w razie zamianowania nie będą mogli pełnić obowiązków duszpasterskich.

Od kompetentów ubiegających się o posady w szkołach 4-klasowych wymaga się kwalifikacyi do udzielania nauki języka niemieckiego.

W szkole w Brzozdowcach jest język wykładowy polski, we wszystkich innych ruski, a drugi język krajowy jest obowiązkowym przedmiotem nauki.

Podania udokumentowane z należycie wypełnioną tabelą kwalifikacyjną, należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Bóbrce do końca lipca 1914.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

W Bóbrce, dnia 20. maja 1914.

L. 1562. C. k. Rada szkolna okręgowa w Limanowej ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posady nauczyciela kierującego i nauczyciela (lki) 2-klasowej szkoły w Młynnem.

Podania udokumentowane, zaopatrzone w tabelę kwalifikacyjną i w wykaz lat służby przedetatowej, należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Limanowej do końca lipca 1914.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Limanowa, dnia 31. maja 1914.

Ogłoszenia.

C. k. Rada szkolna krajowa zwraca uwagę Dyrekcyi szkół średnich na dzieło ś. p. Józefa Gruenberga, profesora c. k. I. szkoły realnej we Lwowie, p. t. „Mapa rozsiedlenia ludności polskiej“, wydane po śmierci autora z wielka ofiarnością. Cena wynosi 24 K za egzemplarz z wałkami, a 20 K za egzemplarz bez wałków.

Pani Zofia Gruenberg jako wydawczyni prosi aby ewentualne zamówienia czyniono wprost u niej, we Lwowie, ulica Królewska l. 12, I. piętro (boczna ulicy Zielonej).

Związek Kół Polskich Ziemianek we Lwowie urządza w czasie od 15. lipca do 31. sierpnia 1914 w Mszanie dolnej w okręgu limanowskim kurs kroju i szycia sukien pod kierunkiem p. Michaliny Kozłowskiej, właścicielki szkoły krawiectwa damskiego we Lwowie.

Nauczycielki, które zamierzają wziąć udział w tym kursie, winny zgłosić się pisemnie do p. Michaliny Kozłowskiej we Lwowie, ulica Akademicka l. 22, a równocześnie przedłożyć c. k. Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem swojej Rady szkolnej okręgowej tabele kwalifikacyjne.

Tym nauczycielkom, które zostaną przyjęte na kurs, udzieli c. k. Rada szkolna krajowa wedle swego uznania i stosownie do ich aplikacyi służbowej zasiłku po 60 koron.

Opłata za cały kurs t. j. za naukę wynosi 50 K i 10 K na wydatki administracyjne koszt dziennego utrzymania 2 K.

Uczestniczki kursu winny przywieźć ze sobą siennik i pościel, szklankę, łyżkę, łyżeczkę, nóż i widelec oraz dostarczyć z własnych funduszów materyałów do roboty.

Ankieta

w sprawie zarobkowej pracy fizycznej uczniów szkół średnich.

Przed kilku laty rzucono w kraju naszym hasło skierowania części młodzieży szkolnej do robót polnych, ziemnych i t. p., wogóle do płatnych prac fizycznych w czasie wakacyi.

Za tem hasłem poszła, przeważnie zmuszona koniecznością zarobku, spora liczba niezamożnej młodzieży szkół średnich.

Sprawą tą tak ważną i tak głęboko wkraczającą w dziedzinę wychowania naszej młodzieży, bo dotyczącą jej zdrowia fizycznego i duchowego, nie zajmowały się dotychczas gruntownie ani grona nauczycielskie poszczególnych zakładów, ani towarzystwa nauczycielskie.

Głosy prasy codziennej, które tę sprawę poruszały, oceniały ją przeważnie ze stanowiska partyjno-politycznego.

C. k. Rada szkolna krajowa idąc za głosami ostrzegającymi poważnych lekarzy, zarządziła, aby grona nauczycielskie na osobnych konferencyach zajęły się sprawą zatrudniania uczniów płatną pracą fizyczną.

Z zadowoleniem uznaje Rada szkolna krajowa, że Dyrekcye i grona nauczycielskie uczyniły zadość temu wezwaniu w sposób pod każdym względem wzorowy i świadczący o wysokiem poczuciu obywatelskiem naszego nauczycielstwa szkół średnich.

Referaty, jakie opracowano i wygłoszono na konferencyach i dyskusya, jaką na podstawie tych referatów przeprowadzono, świadczą wymownie o wielkiem zainteresowaniu się tą żywotną sprawą, a także i o trosce serdecznej, jaka ożywia nasze koła nauczycielskie ilekroć chodzi o sprawę przyszłości młodzieży.

Na podstawie dat, zebranych z niezwykłą sumiennością przez referentów nauczycielskich, wygłosili na ankiecie zwołanej przez c. k. Radę szkolną krajową dnia 19. maja b. r. profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego Dr. Stanisław Ciechanowski i krajowy Inspektor szkół Dr. Franciszek Majchrowicz dwa referaty ogólne dotyczące tej sprawy.

Dr. Ciechanowski, znany zaszczytnie hygienista i opiekun kolonii wakacyjnych dla uczniów szkół średnich, omawiał sprawę zarobkową uczniów ze stanowiska lekarskiego, Dr. Majchrowicz zaś oświetlał ją ze stanowiska wychowawczego.

Obaj referenci nabrali przekonania, że sprawa zarobkowa uczniów stanowi dziś problem bardzo ważny i bardzo skomplikowany, i że jej unormowanie w czasie najbliższym winno być jednem z ważnych zadań władz szkolnych i jak najszerszych kół obywatelskich.

Dość powiedzieć, że liczba zarobkujących uczniów szkół średnich wynosi obecnie już 4.000 i że zarobki przez nich zdobywane dochodzą do pokaźnej sumy 100.000 K.

Do pracy zarobkowej zmuszają młodzież naszą przeważnie opłakane stosunki materyalne rodziców. „Uczniowie-robotnicy" podejmują pracę zarobkową dla pokrycia potrzeb własnych, celem przyjścia z pomocą rodzicom lub ubogiej rodzinie. Zdarza się n. p. że syn ubogiej wdowy w tajemnicy przed matką pracuje ciężko fizycznie przez całe wakacye, aby uwolnić matkę chorowitą od przygniatającego ją przykrego długu, albo że synowie pracują przez całe wakacye, aby dać utrzymanie licznej ubogiej rodzinie, której nie może utrzymać ojciec ciężką złożony chorobą.

Rodzaj pracy zarobkowej, jaką się uczniowie szkół średnich w ostatnich czasach zajmowali, przedstawia wielką rozmaitość. Pracują uczniowie przy zakładaniu torów kolei żelaznych, w tartakach, przy regulacyi rzek, przy budowie wodociągów, przy drenowaniu, przy łupaniu kamieni w kamieniołomach, na murarce, przy zbiórkach siana, przy ścinaniu drzew, przy uprawie chmielu, w ogrodnictwie, pasiekach i t. p. Zdarzały się nadto przypadki, że młodzież obejmuje w restauracyach i kawiarniach w miejscach kąpielowych obowiązki kelnerów, lub w kinoteatrach funkcye operatorów i t. d. Jest rzeczą oczywistą, że rodzaj roboty wpływa w znacznej mierze przeważnie szkodliwie na zdrowie fizyczne jak i moralne młodzieży.

Szczególnie szkodliwym nazwać należy wpływ pracy młodzieży pod względem fizycznym i moralnym przy budowach miejskich, na murarce, spełnianej w towarzystwie robotników zawodowych.

Na podstawie obu referatów, stwierdzających przeważnie ujemne objawy i skutki pracy zarobkowej uczniów, ankieta pod przewodnictwem Pana Wiceprezydenta Dr. Dembowskiego, po nader ożywionej a bardzo zajmującej dyskusyi, zgodziła się jednogłośnie na następujące rezolucye przedłożone przez obu referentów:

1. Fizyczna zarobkowa praca (w ścisłem znaczeniu) uczniów szkół średnich jest ze stanowiska hygienicznego i wychowawczego w zasadzie nieodpowiednia, a w pewnych warunkach może działać bardzo ujemnie.

2. Warunki, w jakich dotąd odbywa się ta praca w Galicyi, uznać trzeba ze stanowiska hygienicznego i wychowawczego w przeważnej części przypadków za szkodliwe.

3. Natomiast ograniczona praca fizyczna w czasie feryi, zachowująca granice i charakter umiarkowanego sportu, może być pożyteczna a nawet wskazana, ale tylko pod następującymi warunkami:

a) że będzie prowadzona pod należytym nadzorem, najstosowniej przez fachowych pedagogów, zwłaszcza komendantów skautów lub kierowników gier i zabaw;

b) że zapewniona będzie stała kontrola lekarska przed i w czasie spełnianej pracy;

c) że czas i natężenie pracy, jej rodzaj i przerwy spoczynkowe zastosowane będą do sił i wieku uczniów;

d) że zajęciami temi będą prace rolne, ogrodowe, bartnicze, zbieranie ziół lekarskich i handlowych lub bardzo lekkie prace terenowe, drogowe i leśne;

e) że zastępy pracowników złożone będą wyłącznie z samych uczniów.

4. Zachodzi potrzeba stworzenia jak najrychlejszego znaczniejszej liczby kolonii wakacyjnych, wypoczynkowych, zwłaszcza dla uczniów fizycznie wątlejszych.

5. Jest rzeczą pożądaną organizowanie wszystkich zajęć fizycznych szkół średnich w czasie feryi w granicach t. zw. scoutingu (harcerstwa). W harcerstwie powinien być ściśle przestrzegany nadzór lekarsko-hygieniczny i indywidualizacya odpowiednio do wieku i sił skautów.

6. Jedynie ze względu na przymus ekonomiczny, pod którym znajduje się nasza młodzież uboga, można przypuszczać do pracy fizycznej uczniów, ale tylko przy przestrzeganiu warunków wymienionych pod liczbą 3. i szczególnej opieki co do żywienia i mieszkania w czasie pracy.

7. Uczniowie szkół średnich poniżej lat 16-tu nie powinni być przyjmowani do pracy fizycznej w przedsiębiorstwach przemysłowych i fabrycznych.

8. Celem dalszego śledzenia sprawy pracy zarobkowej uczniów należałoby:

a) wygotować kwestyonaryusz do Dyrekcyi szkół średnich i seminaryów nauczycielskich dla poznania każdego roku liczby, rodzaju warunków, względnie także zysków pracy zarobkowej młodzieży.

Kwestyonaryusz taki wypełniony należycie winien być przedkładany corocznie Radzie szkolnej krajowej.

b) W każdym zakładzie winna istnieć komisya złożona z Dyrektora i 2—3 nauczycieli specyalnie dla sprawy fizycznej pracy zarobkowej uczniów. Komisya ta żadną miarą nie może mieć charakteru biura pośrednictwa pracy, ale winna zajmować się sprawą zarobkową uczniów, celem ochronienia ich od szkodliwych jej skutków.

c) Dla uczniów zajmujących się pracą zarobkową, należałoby wydać i rozdać bezpłatnie „Wskazówki“ czyli rodzaj regulaminu, w którym należałoby znaczny ustęp poświęcić sprawie ochrony zdrowia fizycznego i moralnego. Opracowaniem tych wskazówek powinna się zająć komisya złożona z lekarzy i pedagogów.

d) Pożądanem byłoby stworzenie patronatów dla pracującej młodzieży i to tak w poszczególnych miastach, w których mieszczą się szkoły średnie, jak także patronatów ogólnych dla zachodniej i wschodniej części kraju w Krakowie i we Lwowie.

W skład tych patronatów weszłyby, oprócz członków komisyi proponowanych pod b), osobistości z kół obywatelskich, zajmujących się wychowaniem fizycznem młodzieży.

Zadaniem tych patronatów byłoby obmyślenie i zbieranie funduszów na cele tworzenia kolonii wakacyjnych, proponowanych pod L. 4.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.